

PRIMĂRIA

1654

On. Biblioteca

Arad

Palatul Cultural

Ziarul

„Trăiască al Ținutului Timiș — Apare sub egida Astei Bănățene”

Șef redacție:
ROMULUS P. ROȘU

Abonamente: Anual 500 lei, pe 6 luni 300 lei. Pentru țărani, preoți și învățători 300 lei. Pentru întreprinderi 2000 lei.

Director administrativ:
Dr. NICOLAE ILIEȘIU

2 Lei

Redacția și administrația:
Timișoara I.
Str. Lovinici No. 2

Telefon:
Redacția și administrația 12-66
Tipografia 14-69

Tara întreagă a aclamat cu însufletire pe Suveranul Renasterii Naționale

„Dorința și râvna Mea este, ca acel progres pe care a pornit țara în vremurile grele de azi, va putea să fie urmărit cu energie și cu convingere”

Solemnitatea dela Palatul Regal

București, 14 (Sir). — În expresia acestui devotament pe care îl poartă

Suveranului său, capitala s'a gătit azi sărbătorește. Toate străzile au fost pavozate, magazinele au arborat steaguri, toate vitrinele au așezat portretele Regelui, înfățișându-l pe M.Sa. copil și principe moștenitor, fie alături de Augustul Său bunic, Regele Carol I, sau cu Regele Ferdinand, sau Regina Maria.

Deasemeni, pietele unde au avut loc concertele de fanfare, au fost păduri de steaguri, din care se detașau emblemele Frontului. Concertele populare s'au desfășurat într'un cadru luminos și românesc.

După Te-Deum-ul care a avut loc azi la 11 la Patriarhie, membrii guvernului s'au dus la Palatul Regal, pentru a prezenta felicitări M. S. Regelui.

Răspunsul M. S. Regelui Carol al II-lea

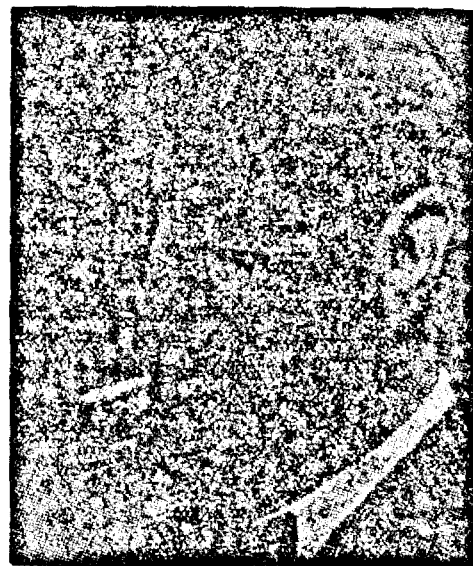
D-le președinte al consiliului, domnilor, Urările care Mi se aduc totdeauna de ziua aniversării Mele, sunt cuvinte prin care pot simți, încă mai bine, sentimentele pe cari, atât domniile voastre, cât și țara, le au către Mine. Aceste sentimente, sunt sentimentul de încredere, de muncă și dorință de bine. Sper că sunteți cu toții convinși, că dorința și râvna Mea este, ca acel progres pe care a pornit țara în vremurile grele de azi, va putea să fie urmărit cu energie și cu convingere. Vremurile nu sunt prielnice pentru lucrări mari, dar lucrările mari nu

se fac într'o zi, ci se fac cu stăruință și credință. Sunt convins, că toți și actuala echipă de muncă, cum ați numit-o, vor fi stăncă neclintită lângă Mine, ajutându-Mă cu bună credință, pentru ducerea la îndeplinire a gândurilor sănătoase pentru propășirea și înflorirea țării. Profit de această ocaziune, ca să vă mulțumesc pentru frumosul dar făcut, care Mi-a făcut multă plăcere. Mulțumind tuturor, pentru cuvintele care Mi s'au adresat, urez țărilor mele noroc și prosperitate.

Urarea primului Ministru

Cu acest prilej, d. C. Argetoianu, președintele consiliului de miniștri a spus:

Sire! Să-mi dea voie M. V. Să-I aduc din inima inimelor noastre, urările cele mai devotate, cele mai călduroase, cele mai credincioase. În ziua aceasta, gândul fierbent român se îndreaptă spre M. V. Fiecare român își dă seama, în vremurile grele prin care trecem, că pavăza cea mai sigură este Coroana și Purtătorul ei. Știm cu toții Sire, că atât timp cât M. V. va fi la cârmă, corabia noastră nu se va lovi nici de stânci și nu va fi scutită nici de valuri. Echipa de muncă pe care M. V. a ales-o, plină de râvnă este gata să meargă mai departe pe dru-

mul luminos ce M. V. L-a tresat și Vă roagă să primiți odată cu încredințarea devotamentului ei, asigurarea întregii ei dorinți de muncă, în îndeplinirea datoriilor. Să trăiți Maestate ani mulți, să dea Dumnezeu, nu numai să terminați opera începută, dar să Vă dea ani îndelungați, ca să Vă bucurați în pace și liniște de roadele ei. Rog pe M. V. să-mi îngăduie a-i oferi cu prilejul zilei acesteia, ca o mică amintire, un tablou de Luchian.

„Trăiască M. S. Regele Carol II, Regele tuturor Românilor”

La orele 21, ziua aniversării nașterii M. S. Regelui, după concertul de fanfare și retragerea de torțe, se incheie în parcul Carol, cu focuri de artificii, plozi de steele, cascade luminoase multicolore, ca o mărturie a imensei dragoste și bucurii

românești. Pe cerul Capitalei, artificierii pirotehniei armatei au scris la sfârșit, cu mari litere de lumină, urarea izvorâtă din inimile tuturor: „TRĂIASCĂ M. S. REGELE CAROL II, REGELE TUTUROR ROMÂNILOR”.

Constătuirea parlamentarilor din Ținutul Timiș

Timișoara, 17. — Luni, la orele 9 dimineața, a avut loc, la rezidența regală a Ținutului Timiș, o constătuire a parlamentarilor din Ținutul Timiș, convocată de Excelența Sa d. Rezident Regal dr. Alexandru Marta.

La constătuire au participat toți parlamentarii din ținut, deputați și senatori, precum și d. secretar general dr. Gh. Ciupe.

Excelența Sa d. Rezident Regal dr. Alexandru Marta a făcut o expunere asupra situației, în lumina constătuirii pe care rezidenții regali din toată țara au avut-o, săptămâna trecută, cu d. ministru de interne N. Ottescu și cu d. prim-ministru C. Argetoianu.

Cu acest prilej s'a trimis M. Sale Regelui următoarea telegramă:

Majestății Sale Regelui Carol al II-lea

București.

Parlamentarii Ținutului Timiș, întruniți în Timișoara, cu prilejul zilei de naștere a Majestății Voastre, cu glas unanim Vă asigură de neclintitul lor devotament în slujba Țării și a Tronului. Vă urează sănătate îndelungată și glorioasă domnie, spre fericirea Țării.

Dr. ALEXANDRU MARTA
Rezident Regal al Ținutului Timiș.

Citiți în corpul ziarului:

Cum s'au desfășurat entuziastele festivități date în cinstea M. S. Regelui Carol II. în Capitală și orașele din provincie.

În pagina III:

Manifestul F. R. N. către Țară.

Contribuția Banatului la mișcarea muzicii naționale românești

de: Filaret Barbu

II.

MIȘCAREA CORALĂ

Deci, concomitent cu primii folcloriști și compozitori de coruri românești-bănățene trebuie să subliniem și începuturile vieții corale din Banat. Timișoara, care ne-a dat exemplul înjghebărilor corale minoritare, cu un conservator comunal suficient reprezentat în forțe didactice, a avut o bună înrăurire asupra orașelor și satelor românești. Lugojezii au fost primii cari luând exemplul reuniunilor statutare din Timișoara au pus bazele Reuniunii române de cântări și muzică, a „Corului Vidu” de astăzi. Urmează simultan mișcarea corală sătească, în frunte cu corul dela Chizetău, condus de părintele Lucian Șepețianu. În Caransebeș, încă înainte de Antoniu Sequens, se pun aceleaze baze reuniunii de astăzi. În Sănnicolau activează Atanasie Lipovan, în Reșița, Iosif Velceanu, iar în părțile Oraviței, falanga primilor preoți și învățători muzicanți și dirijori. Că ce avânt a luat mișcarea corală bănățeană s'a putut verifica cu ocazia înființării Asociației corurilor și fanfarelor române din Banat, care în anul 1921 număra peste 300 de coruri și 80 de fanfare, membre active.

LĂUTARI BĂNĂȚENI

Paralel cu mișcarea corală ia avânt și muzica de lăutari. Lăutarii bănățeni sunt renumiți în executarea muzicii naționale. În Lugoj activa pe timpuri, Nica Iancovici, iar în Oravița, frații Bărcă, pe lângă mulți alți lăutari, parte autodidacti, parte cu pregătiri muzicale. Cei amintiți erau și creatori de melodii românești. Nica Iancovici, la fiecare rugă a Lugojuului scotea câte-un dans, pe care-l populariza și-l contopea, mai târziu, în folclorul imens al Banatului. Nu mai puțin și vestitul violinist Bărcă dela Oravița. Dela el ne-a rămas celebra „Ciocărie” (care azi trece ca muzică populară din Vechiul Regat), apoi horele și cântecele ocazionale care-i poartă numele.

Așa zisa „școală” se făcea cu noule, din ce în ce mai interesante interpretări și acompaniamente ale muzicilor muzicanților — lăutari. Îndeosebi dansurile primeau tot mai mult trăsăturile caracteristice ale acompaniamentului lăutăresc. Așa s'a ajuns la felul specific, în trăsătura arculusului de bass și vioare II-a (contra), al felurilor acompaniamente de dansuri, ca De doi, Pe picior, Invărtita, Pe loc, Brăul, Hora și Sârba. Aici se mai adaugă și improvizățiunile țambalului, care scotea în evidență și mai bine varietatea melodică și ritmică a muzicii noastre populare.

Un vestit țambalist a fost lugojanul Sima, care înainte de război, era angajat ca solist în tarafurile cari cântau la Nizza, Monte Carlo etc.

UN MARE IMPROVIZATOR

Și fiindcă am amintit de rolul țambalului la improvizățiile muzicale românești, trebuie să subliniez numele pianistului Liviu Tempea, originar din Lugoj, fost profesor la Academia regală de muzică din Cluj. Este incontestabil că d. Liviu Tempea a fost primul talent bănățean, care a dat importanța cuvenită improvizății muz. românești. Dotat cu un real talent muzical, fiind și un excelent pianist, d. Tempea a știut să interpreteze în mod impresionant dansurile și cântecele autohtone din Banat. Ușurința prin care evidenția cea mai dificilă melodie, apoi acompaniamentul de-un autentic spirit improvizator, ne-a redat câteva perle de muzică bănățeană. Ce păcat că aceste interpretări nu sunt nici astăzi imortalizate pe plăci de patefon. Ar putea trece ca prețioase exemple de interpretări românești tuturor generațiilor de pianști bănățeni.

TIBERIU BRDICEANU

În acest spirit de autohtonă improvizare, dar legat și mai mult de farme-

cul folclorului bănățean a creat și d. Tiberiu Brediceanu, fiul tribunului lugojan, Coriolan Brediceanu.

Dânsul a știut să se inspire încă din tinerețe de atmosfera caldă și românească a Lugojuului muzical de altădată. Trece pe rând în colecțiile sale cele mai frumoase doine și dansuri din Banat. Conștiinciozitatea față de muzica românească i se verifică prin contractul avut cu maestrul ardelean, Iacob Mureșianu. Tiberiu Brediceanu devine cel mai aprig susținător și propovăduitor al cântecului românesc. Rolul d-sale nu este îndeobște cunoscut încă din primele zile ale României întregite, începând dela înființarea Operei române din Cluj, înjgheburile Societății compozitorilor români și formarea primelor arhive fonogramice.

Pe teren de creație muzicală ne înscrie o prețioasă pagină de muzică autohtonă, genul preferat al publicului nostru de înaintea războiului mondial, prin „Șezătoare”, icoană din popor apoi „România în port, joc și cântece”, piese le lirice „Seara mare” și „Secerișul”.

Continuă bunele intenții ale regretatului Ciprian Porumbescu, în desfășurarea teatrului muzical românesc, după cum înmulțește și numărul pieselor de pian, pe bază de aranjament și armonizare de folclor românesc.

SABIN V. DRĂGOI

După acest sănătos curent poporanist, intrăm în faza a doua a dezvoltării muzicii bănățene. Noul curent muzical, pe care-l putem numi „naționalist”, cu vechimea celor câțiva ani dela Unire, este reprezentat și'n Banat, printr'un mănunchi de tineri compozitori. Cel mai vârstnic, dar și cel mai reprezentativ dintre ei este d. Sabin V. Drăgoi, directorul Conservatorului municipal din Timișoara.

Eșit din școala maestrului ceh, Vitezlav Novak din Praga, încă dela început ni se înfățișează ca un inovator pe direcția compozițiilor muzicale. Ținând seama de secretul muzical al Banatului, odată stabilit la Timișoara, crează atât muzică religioasă, cât și profană. Prin liturgia Sfântului Ion Gură de Aur, scrisă pentru cor de bărbați ne arată imense posibilități modulatorice, cari dezvoltă în el arta polifonică într'o rapidă măsură de ascenziune muzicală. În creierul compozitorului se plămăduesc diferite „leitmotive”, cari caută să umple golul de până aici în muzica noastră autohtonă. Prima dramă muzicală „Năpasta”, misterul religios „Constantin Brâncoveanu”, „Poemul Neamului”, „Liturgia Solemnă”, opera comică „Kir Ianulea”, sunt tot atâtea pietre fundamentale la marea creație a muzicii naționale românești.

(Va urma)

CRONICA ARADULUI

La Arad se vând prăjituri alterate?

— Două cazuri mortale —

Arad, 17. — La Arad cazurile de intoxicații alimentare, cu sfârșit tragic, au fost foarte rare. Din cauza aceasta, în urma celor două cazuri petrecute în ultimul timp, populația și autoritățile polițienești sunt foarte preocupate.

Primul caz s'a petrecut în urmă cu vreo 10 zile, când o tânără elevă a cursului de moașe de pe lângă Institutul Obstetric din Arad, a murit din cauza unor prăjituri alterate sau în cari a fost introdusă o substanță otrăvitoare. Intoxicația a fost atât de rapidă încât fetei nu i s'a putut lua nici un interogator, astfel că ea nu a putut indica locul de unde a cumpărat prăjiturile.

Al doilea caz s'a petrecut ieri, când Elena Bodor, conducătoarea unui azil al societății Prințepele Mircea, a încetat din viață din cauza unor prăjituri. Și în cazul acesta moartea a venit înainte ca victima să poată arăta locul de unde a cumpărat prăjiturile, spunând doar atât că a mâncat prăjituri de cofetărie. Afirmăția victimei a fost confirmată și de rezultatul autopsiei făcute la spitalul Central.

Cazurile fiind raportate parchetului, s'au luat întinse măsuri pentru a se stabili proveniența prăjiturilor, apoi dacă ele au fost alterate din cauza timpului sau dacă în ele a fost introdusă, cu voință, o substanță otrăvitoare oarecare, cu scopul de a stinge viața celor ce le consumă.

Se pare însă, că ipoteza cea mai vero-

similă este, că prăjiturile au fost cumpărate dela vânzătorii ambulanți ce circulă pe străzile Aradului și la cari condițiunile igienice nu pot fi controlate în mod satisfăcător.

Știri din Arad

— Accident de muncă. Din comuna Nădlac se anunță că muncitorul Gheorghe Iencsik, de 38 ani, în timp ce lucra la podul ambulant de peste Mureș, a fost lovit de o grindă, care l-a omorât pe loc.

— Sinucidere. Matei Breghechi, de 56 ani, din comuna Sangul, s'a sinucis prin strangulare. Motivele sinuciderii nu se cunosc.

— Furturi. Maria Köszner din str. Brătianu a anunțat poliția că din locuință i s'au furat diferite lucruri în valoare de 2000 lei.

— Soția lui Gh. Bonca din str. Horațiu a reclamat poliției că din locuință i s'au furat lucruri în valoare de 3000 lei.

— O femeie hoșă. În sarcina femeii Ana Balaj, deținută la poliția locală, s'a stabilit un furt în valoare de 3000 lei comis în dauna unui ofițer superior din Timișoara.

— 30 vagoane magiun de prune vor fi exportate în Germania. În urma unor îndelungate tratative cu reprezentanții comerciali ai Germaniei, din județul Arad vor fi exportate 30 vagoane magiun de prune.

Calendar

MARȚI, 17 OCTOMBRIE

Ortodox: Sf. Prooroc Osie și Sf. Maria Andrei Cretanul.

Catolic: Sfânta Margareta Maria.

Farmacii de serviciu: Circ. I.: Jahn; Piața Libertății; circ. II.: Schul, Str. Jofire; circ. III.: Keller, Bulev. Carol 27; circ. IV.: Crăciun, Pța Drăgălina, colț Str. Brătianu. Serviciu permanent: Mehala: Chioveanu. Fratelia: Panajoth.

PROGRAMUL CINEMATOGRAFELOR:

Capitol: Program dublu: „Declarații”, cu Clive Brook și Margareta Scott. „Călătorește vesel”, cu Frații Ritz.

Scala: „Mi-am găsit iubirea”, cu Heinrich Fonda și Hana Benet.

Corso: „Poltava”, cu N. Simonov.

Apollo: „Cănele din Baskerville”, cu Basil Rathbone.

Radio

Marți, 17 Octombrie

RADIO ROMANIA. Ora 12: Ora; Coș Dunării și a barei Sulina; Sfaturi gospodărești și igienice; 12.10 Muzică variată (discuri); 13 Ora; Radiofonice; Sport; Diverse; 13.10 Concert de prânz. Orchestra Gică Ionescu-Găină: Potpurii de muzică distractivă; 14 Radio-jurnal; 14.20 Continuarea concertului Orchestrei Gică Ionescu-Găină; 15 Spectacole; Știri artistice și culturale; Publicații; 19 Ora; Mersul vremii; 19.02 Cronica dramatică și cinematografică; 19.17 Muzică vocală (discuri); 19.30 Muzică de cameră; 20 Radio-jurnal în limba maghiară; 20.10 Prof. Petre Andrei, ministrul Educației Naționale: Subiect rezumat; 20.25 D-na Liana Mihăilescu; 20.45 Radio-jurnal (I); Sport; 21 Muzică argentiniană, cubană și spaniolă (discuri); 21.30 Concert de seară. Orchestra Radio; 22.30 Radio-jurnal (II); 22.50 Muzică de dans (discuri); 23.10 Muzică variată (discuri).

RADIO BASARABIA

212,6 m. 1411,1 kHz. 20 kw.

14 Program muzical; 14.30 Radio-jurnal. 21 Program muzical; 22 Radio-jurnal.

Miercuri, 18 Octombrie

RADIO ROMANIA. Ora 12: Ora; Coș Dunării și a barei Sulina; Sfaturi gospodărești și igienice; 12.10 Muzică variată (discuri); Cântecul lui Solveig din „Peer Gynt” de Grieg (voce: Rauta Waara); Vals trist de Sibelius; Sonata în do minor de Grieg (pian: Sergiu Rachmaninoff, vioară: Frits Kreisler); Dansuri norvegiene de Grieg (orch. simf. din Londra, dirij. de Schneevogt); 13 Ora; Radiofonice; Sport; Diverse; 13.10 Concert de prânz. Orchestra Vasile Julea; 14 Radio-jurnal; 14.20 Continuarea concertului Orchestrei Vasile Julea: voce: Rodica Bujor; 15 Spectacole; Știri artistice și culturale; 19 Ora; Mersul vremii; 19.02 Cronica artistică; 19.17 Muzică vocală (discuri): Arie din „Linda di Chamouni” de Donizetti (voce: Mattia Battistini); Ari din „Turnadot” și „Tosca” de Puccini (voce: Viorica Ursuleac); 19.30 Muzică de cameră: Quartetul Teodorescu; 20 Radio-jurnal în limba maghiară; 20.10 Țara, patrie de lucru, de Cezar Petrescu; 20.25 Muri tahtiene (discuri din colecția M. Constantinescu); 20.45 Radio-jurnal (II); Sport; 21 Quartet vocal „Rădulescu”; D-na Rosi Baumann - Rădulescu-sportivă; D-ra Nella Dimitriu-alto, Aurel Alexandrescu-tenor și George Ștefănescu-bas. N. Rădulescu și Josef Prunner-pian: Cântec de Brahms: 1) Cântec de iubire; 2) O' noapte de vis; 3) Cântec țigănesc; 21.20 Concert de seară. D-na Emilia Guțianu (voce) și Orchestra Radio, dirij. de Th. Rogalski; 22.30 Radio-jurnal (II); 22.50 Muzică de dans (discuri): Două valsuri de Freundorfer: Nopti în La Plata și Al Sibarita-tangouri; Fox de Stanley și Fox de Fredericks; Conga de Romanée; Vals de Schmideder și Păule de Glahé; Tango de Matéo și Tango de Păulezan; Două foxtroturi de Clinton; Rumba și Conga de Oréfliche; 23.45 Jurnal pentru străimătate în limba franceză, germană, engleză și italiană.

RADIO BASARABIA

212,6 m., 1411,1 kHz. 20 kw.

14 Program muzical; 14.30 Radio-jurnal. 21 Program muzical; 22 Radio-jurnal.

Minele de cărbuni Mehadia S. A. oferă din ga'eria „Uran” din nou deschisă

Carbuni

de prima calitate, fără piatră și ardează pentru orice încălzire. INDUSTRIALĂ, CALORIFERE și CASNICĂ cu prețuri avantajoase. BIROU DE VÂNZARE: Timișoara II., Str. Odobescu 50.

Manifestul către Tară al Frontului Renașterii Naționale

In cadrul unei ședințe solemne F. R. N. a sărbătorit aniversarea Intemeietorului său

M. S. Regele a brăzdat cărările, pe care poporul românesc înaintează cu pași siguri, pentru redobândirea echilibrului său moral și material și pentru apărarea patrimoniului său național în mijlocul patimilor ce ciocotesc pretutindeni

Cuvântarea dlui primministru C. Argetoianu

București, 17. (Sir.) — Eri după amiază la ora 16, la Ateneul Român, F. R. N. a avut o mare intrunire solemnă, la care au luat cuvântul dl. Argetoianu, președintele consiliului, V. Vălcovici, secretar general al F. R. N., gen. Georgescu, comandantul gărzilor F. R. N. și Giurescu, ministrul F. R. N. Ateneul Român, unde a avut loc adunarea Frontului a fost anume decorat. În sală, panouri și dispozitive luminate au fost așezate, cu scene din viața M. S. Regelui ca printr-un moștenitor, ca soldat, etc.

Un panou reprezintă Restaurarea și înălțarea unele din principalele momente ale vieții M. Sale, printre țărani, ca ctitor de cultură românească, ziditor de așezări noi. Alte panouri, insignele Frontului Renașterii Naționale, iar în capul scării de onoare, un urias portret al M. S. Regelui pe fond de țărani naționali, dominând rotonda. În mijlocul rotondei, în fața scării de onoare, se ridică o impresionantă statuie a M. S. Regelui, opera sculptorului Medrea.

Pe fundul scenei din amfiteatrul Ateneului, îmbrăcat în albastru, sub stema de țară, s'a cuprins cu litere de argint un text simbol:

„Născut și crescut pe aceste plaiuri, sunt eu totul, trup și suflet al patriei și poporului Meu. Toate sfoțările Mele de fiecare zi, tind din răspuțeri la asigurarea unei vii și rodnice propășiri a țării Mele. Carol II.”

Luând cuvântul d. Constantin Argetoianu, președintele consiliului a spus:

Iubiți camarazi!
Zna de azi se va rândui în anele Frontului nostru cu o înaltă însemnătate. Frontul Renașterii Naționale sărbătorește astăzi pentru întâia dată aniversarea Intemeietorului lui, și tot astăzi pornește la acțiunea de rezire și de primenire morală pentru înălțarea cărora a fost intemeiat. Primul nostru gând trebuie să se îndrepte cu căldură și cu recunoștință către Regele și Îndrumătorul nostru. Cu o claritate de vederi, cu intuiția de Dumnezeu o hărăzește numai marilor conducători de neamuri, cu o neșovăleală de voință, Majestatea Sa a brăzdat cărările pe care poporul românesc înaintează cu pași siguri pentru redobândirea echilibrului său moral și material și pentru apărarea patrimoniului său național, în mijlocul patimilor ce ciocotesc pretutindeni.

Să strigăm cu toții într'un glas: Trăiască Majestatea Sa Regele, să-I dea Domnul sărbători și ani mulți, ca Să ducă cu minte și cu doroc la izbânda finală opera începută. Trăiască Marele Voievod Mihai, nădejdea țării de mâine, să trăiască în veci biruitoare dinastia noastră Dinastie.

Iubiți camarazi!
Zna de azi a fost aleasă la întâmplare pentru demarajul Frontului Renașterii Naționale. Mulți, printre cei nerăbdători, au fost o vinovată întârziere în ceea ce n'a fost decât o chibzuită amânare. Pentru ca înălțarea tuturor binevoitorilor, pentru ca acțiunea asupra masselor și dela om la om să dea toate roadele, — trebuia mai întâi să se creeze terenul și creat cadrul în care o acțiune morală să se poată desfășura, ca să se realizeze, mobilizarea de ordin sufletesc. Trebuia să fie precedată de o mobilizare de ordin material, trebuia mai întâi să se pună la locul lui, trebuia mai întâi să se organizeze public, trebuia mai întâi să se înceapă apărarea țării în afară și înăuntru — cu un cuvânt trebuia mai întâi resti-

tuită gospodăria românească și asigurată buna funcționare a aparatului de stat. O casă în desordine trebuie dată mai întâi pe mâna servitorilor devotați și încercați și ușile nu se pot deschide până ce rânduiala nu a fost desăvârșită.

A fost în sarcina echipei, care, sub înalta oblăduire și îndrumare a M. Sale, s'a înhamat la muncă acum un an și jumătate, să desăvârșască această rânduială. Nici un om de bună credință, nu poate tăgădui realizările acestui an și jumătate de încordate străduinți. Printr'o largă și de mult așteptată descentralizare, printr'o primenire și o întinerire a personalului, printr'o aproape completă stărpire a abuzurilor — administrația a fost scoasă din făgașul în care erorile politicianismului o înglobase.

O activitate rodnică a fost dată comunelor și județelor — iar prin înființarea ținuturilor s'au creat focare periferice secundare pentru promovarea năzuințelor locale, spirituale și materiale, încadrate în principiul unității de stat. Fără să se fi putut desăvârși programul, din cauza lipsei de mijloace, s'au îmbunătățit toate căile de comunicație, înlesnindu-se astfel circulația. S'a îndrumat economia națională pe căi naționale și prin urmare sănătoase, sporindu-se astfel producția în mod simțitor. S'a pus o ordine desăvârșită în socotelile publice și s'au putut face ca urmare față de enormele cheltuieli cerute de vitregia vremurilor, fără să se ceară contribuabilului jertfe mai presus de puterile sale. S'a disciplinat învățământul public, care a fost îndrumat înainte de toate spre folosul obștesc în ciuda interreselor de gască. S'a dat muncitorimei puțința unui trai mai omenesc, s'au întezit economiile sanitare pentru combaterea boalelor sociale. Dar toate aceste îndreptări ar fi fost, ca sămănta aruncată în vânt, fără folos — dacă nu s'ar fi urmărit odată, cu aceasta consolidare internă a țării și punerea ei la adăpostul oricărui pericol venit din afară. Pe terenul apărării naționale, pe terenul înzestrării armatei s'a făcut adevărate minuni. Nu sunt vorbe aruncate fără rost, v'o spune un om în cunoștință de cauză: Avem o armată, înzestrată cu unelte necesare, ce s'a făcut într'un an și jumătate nu s'a făcut, înainte, în lungi decenii. Puteți lucra în pace și dormi liniștiți: Apărarea țării este asigurată. Ce ne lipsește, va fi completat în scurtă vreme.

Și să ne oprim aici un minut. Dacă reînnoirea aparatului de stat, dacă înarmarea țării, dacă liniștea care domnește pretutindeni — căci cine poate pune în culpă izolatele și criminalele încercări ale unui pumn de descreați, — dacă toate câte s'au îndrumat cum trebuie, sunt înainte de toate datorite conștientului imbold al Majestății Sale Regelui și muncii fără răgaz al echipei alese de dânsul — a fost totuși un om cărui suntem datori să-i aducem un prinos de adâncă recunoștință.

Armand Călinescu a priceput, ca nici unul altul, gândul Regelui Său, a știut să coordoneze eforturile comune, a îndrăznit să facă față tuturor greutăților și tuturor adversităților și a căzut ca un erou, deși a fost răpus mișelește. Să nu uităm că numele lui este împletit cu intemeierea însăși a Frontului Renașterii Naționale și să închinăm amintirea sale o clipă de reculgeră...

Iubiți camarazi!

Dacă am fi voit ca totul să fie gata înainte de a mobiliza rândurile voastre, ar fi trebuit să mai așteptăm încă. Imprejurările sunt însă de așa natură, încât trezirea

fiecărei conștiințe de român a devenit necesară. Organizarea aparatului de stat este destul de înaintată pentru ca acțiunea Frontului să poată deja fi încadrată. Iată de ce șeful nostru suprem a hotărât să vă vestească prin glasul meu mobilizarea Frontului Renașterii Naționale. De mâine să intrați cu toții în acțiune, fără preget. Țara și Regele vostru așteaptă să vă îndepliniți cu toții datoria. Nici o șovăire, nici o abateri dela datorie nu pot fi tolerate. Măine vor apare numirile tuturor secretarilor de ținuturi și de județe. Vor pleca îndată fiecare la post și vor veghea la grabnica întocmire a tuturor organizațiilor comunale. Tot de mâine, încadrat în organizația Frontului, ziarul „România” va apare ca organ oficial a Frontului. În același timp, pe baza unui nou Inalt Decret, se va organiza Frontul Universitar ca parte integrantă a F. R. N.-ului. Prin măsuri succesive de guvernământ, asistența socială la sate și diferite formațiuni, până acum independente, se vor încadra în organizațiunile Frontului.

Listele provizorii de înscriere în Front se vor definitiva în conformitate cu statutele și îndată ce toate aceste formalități vor fi îndeplinite, veți pleca din sat în sat, și din om în om, veți lămurii sufletele obidite de necazurile pe care nu noi românii le-am așternut asupra nevoiașilor, necazurile pe

care ni le pricinuesc împrejurările independente de voința noastră și pe care noi căutăm să le ușurăm pe cât putem.

Să vă răspândiți ca albinele și să roșiți ca ele. Freamătul vostru să umple văzduhul dela un hotar la altul al țării. Să dați viață acolo unde nu este, să îndreptați căutătura celor slabi de finger spre țelurile neperitoare ale neamului — să ridicați inimile și curajul celor ce se cred năpăstuiți, amintindu-le vechea zicătoare românească: „Ferește-ne Doamne de mai rău”.

Să-și dea fiecare român seama că însăși ființa statului e în joc, și că fiecare este chemat astăzi, ca pe vremea străbunilor, să-și jertfească ce are mai scump ca să-și scape țara și vatra. Nimeni nu se îndoieste că poporul românesc va eși oțelit, mai puternic și mai stăpân pe sine din încercările prin care trecem, cu o singură condiție: Să ne unim cu toții și umăr la umăr să facem zid în jurul Regelui apărător de țară și păzitor al destinului neamului nostru.

Trăiască Regele, trăiască Frontul Renașterii Naționale, Sănătate.

A mai luat cuvântul d. prof. Vălcovici, secretar general al F. R. N., general Georgescu, comandantul gărzilor F. R. N. și apoi d. prof. Giurescu, ministrul F. R. N., care a dat citire manifestului program al F. R. N.:

Manifestul program al F. R. N.

În ziua în care începe un nou an din viața M. S. Regelui Carol II, an pe care din tot sufletul îl dorim fericit și rodnic, îngăduit să ne fie, ca în numele tuturor membrilor F. R. N., a tuturor celor ce îi închinăm munca și credința lor, să-i spunem cu iubire și adânc respect, „Întru mulți și fericiți ani”, să ajungă Regele nostru la adânci bătrânețe, puternic și ager ca astăzi, să vadă crescând rânduri de tineri și să se bucure de credința și de munca lor.

Să vadă înflorit neconținut spiritul românesc pentru îmbogățirea căruia a lucrat ca nimeni altul. Pacea să însoțească pururea pașii Regelui, iar prosperitatea să-I încununeze sfoțările strănși uniți în jurul Său, la bine și la greu, urăm Suveranului nostru, cu iubire și adânc respect: „Întru mulți ani și fericiți ani”.

Îngăduit să fie, ca în această zi de obștească bucurie, Frontul Renașterii Naționale să facă o mărturisire de credință și să adreseze un îndemn:

ROMÂNII, F. R. N., mișcare spirituală și organism politic în același timp, cuprinde pe toți acei cu grija de viitorul țării, uniți în vederea aceluiași ideal: înălțarea și înălțarea patriei.

F. R. N. va realiza acest ideal, prin munca stăruitoare, cinstită și ordonată a membrilor săi și prin credința lor, pe temelul următoarelor principii:

1. REGELE. Progrese decisive ale poporului nostru, în ultimele trei sferturi de veac, se datoresc în primul rând Dinastiei noastre. Ea este prin permanență, țaria și dreptul de inițiativă, cea dintâi instituție a Statului. Regele înălțându-și și reprezintă Statul. De aceea, e o datorie sfântă pentru noi toți, de a

face zid în jurul M. S. Regelui Carol II, de a-I închina credința, munca și însăși viața noastră.

2. STATUL. Statul românesc e rezultatul sfoțărilor și jertfelor a zeci de generații peste chezașia independenței și dezvoltării poporului nostru. El trebuie deci apărat din toate puterile, împotriva oricărei atingeri din lăuntru sau din afară. F. R. N. proclamă așa dar necesitatea menținerii cu orice preț a ordinii, ierarhiei și disciplinei, fără de care Statul nu poate exista. În același timp, el e sigur că membrii lui nu se vor da în lături dela nici un sacrificiu pentru întărirea ostirii și apărării granițelor.

3. ÎNTĂRIREA SENTIMENTULUI DE DEMNITATE ȘI MÂNDRIE NAȚIONALĂ.

Sutem cel mai vechi dintre popoarele acestei părți a lumii, strămoșii noștri locuind pământul dintre Dunăre, Tisa, Nistru și Marea Neagră cu aproape două mii de ani înainte de Hristos.

„Noi suntem de aici”, în timp ce aproape toți vecinii noștri au venit mult mai târziu, în țările pe care le ocupăm acum. Suntem apoi cei dintâi creștini din Sud-Estul Europei, suntem în sfârșit singurii care am păstrat o viață politică fără întrerupere, dela intemeierea Statului și până azi. Ne mândrim cu trecutul nostru, cu civilizația noastră cu tot ce e românesc.

MINORITĂȚILE ȘI ROMÂNII DE PEȘTE HOTARE.

Aceasta nu înseamnă însă, că suntem neînțelegători față de cei de alt neam sau de altă credință de pe pământul românesc. După un vechi și frumos cuvânt românesc: „Căci omul e om”, (Continuarea în pag. 4-a).

Aniversarea zilei de naștere a M. S. Regelui la Timișoara

Serviciile divine — Parada militară — Cuvântări, festivități

TIMIȘOARA, 17. — Aniversarea zilei de naștere a M. S. Regelui Carol II s'a făcut și în capitala ținutului Timiș cu ceremonialul și cu fastul convenit acestei mari zile de sărbătoare a întregului neam românesc.

Autoritățile de tot felul, armata, școlile, bisericile, formațiunile promilitare și de străjeri, Straja Țării, gărzile Frontului Renașterii Naționale, muncitorimea, toți și toate au contribuit la fastul zilei.

Orașul s'a pavozat și a îmbrăcat haină de sărbătoare încă de Duminică seara, iar Luni dimineața, un soare strălucitor și calm de toamnă târzie a venit să accentueze, din înaltul cerurilor, caracterul de sărbătoare între sărbători al zilei de 16 Octombrie.

SERVICIILE DIVINE

La bisericile de toate riturile s'au oficiat la orele 11 dimineața servicii divine, cu participarea delegaților autorităților

locale la fiecare biserică.

Autoritățile civile și militare, în frunte cu Excelența Sa d. rezident regal dr. Alexandru Marta și d. general Petre

Georgescu, au participat la serviciul divin dela biserica gr. ort. română din cartierul Iosefin, unde a fost adusă și o companie de infanterie purtată, cu muzică și drapel, comandată de d. căpitan Teodor Niculescu.

Serviciul divin a fost oficiat de P. O. D. protopop dr. Patrachie Țiucra, asistat de păr. Ioan Imbroane, păr. Melentie Șora, păr. Titus V. Popa, păr. V. Vlăduceanu și păr. diacon Aurel Mihailovici.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul bisericii din Iosefin, dirijat de d. Emil Grădinariu.

După serviciul divin, păr. Ioan Imbroane a rostit o înaltă vorbă predică, arătând că atunci când în exterior România este pândită de atâtea pericole, românii au înainte de orice alte îndatoriri, marea datorie de a forma zid de neinvins în jurul Majestății Sale Regelui. Unii rătăciți, reprezentând curente și tendințe straine de sufletul românesc și de marile interese ale Patriei, au căutat timp îndelungat să tulbure liniștea interioară a țării. Rătăcirile lor s'a manifestat în crime și a culminat, deunăzi, în asasinarea primului sfernic al țării. A fost o faptă care ne-a cutremurat pe toți, o faptă pe care cu toți am înfierat, fiindcă, alături de M. S. Regele, cel asasinat era mai împovărat decât oricine cu grijă și cu răspundere pentru destinele noastre ale tuturor. Va trebui să ne reculegem, alungând dela noi tot ce este îndemn spre desbinare. Regele și Tronul sunt pavăza hotarelor noastre, intangibile azi și în veci de veci.

După predică, corul a intonat „Imnul Regal.” Accentele de gravitate și de măreție ale imnului, umpleau Casa Domnului de armonii ce înălțau sufletele tuturor.

PARADA MILITARĂ

— „Pentru onor înainte prezența arm!”

Compania de onoare, încremenită în poziție de „drept”, prezintă armele.

Trecerea în revistă se face de către d. general Petre Georgescu și de Excelența Sa d. rezident regal dr. Alexandru Marta.

Sunt momente de mare înălțare. Peste piața Asanești, înșesată de uniforme Frontului Renașterii Naționale și de românimea venită la serbare, trec florii iubirii de Patrie.

— Este armata noastră, — sunt eroii cari azi execută comenzile unei parăzilitate, iar mâine — cine știe... — vor pune pieptul la hotare, să străvilească năvala dușmanului, să se avânte în iureș de moarte și de biruință, dincolo de hotare.

Concis, militărește, d. general Petre Georgescu rostește un discurs.

Ofițeri, subofițeri, caporalii, soldați! Prăznuim astăzi o zi însemnată pentru întreg neamul nostru românesc: ziua de naștere a Majestății Sale Regelui Carol II.

Florii dragostei de Tron și de Patrie cutremură azi întreaga noastră ființă ostășească.

Știm noi toți, dela cel mai mic la cel mai mare, câtă dragoste este în inima Majestății Sale pentru toți cei ce numesc și produc sub oblădurea Scepturii Său August.

Inima Suveranului nostru bate alături de inima fiecărui cetățean al Său; durerea fiecăruia dintre noi este și durerea Majestății Sale, după cum bucuriile noastre ale tuturor sunt și bucuriile Majestății Sale.

Iar în zilele grele de azi, cum e și fi-rece, grijile Majestății Sale sunt mai ales pentru voi, ostași ai Armatei Române. Sunt primejdii multe la hotarele țării,

și în ceasurile grele ale acestor primejdii înțelepciunea Suveranului va trebui să se împletească cu vitejia ostașilor Săi, pentru mântuirea Patriei.

Decisă la orice, Armata Română stă azi, de pretutindeni unde se află ea: Trăiască M. S. Regele cu întreaga Dinastie Română! Trăiască A. S. Regele Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia. Ura!

— Ura! Ura! Ura! — este răspunsul care irumpe din piepturile flăcăilor din compania de onoare.

— Ura! Ura! Ura! — se aude ecoul spontan al aceluiași sentimente, strigăte de mulțimea din piață.

D. general Petre Georgescu și Excelența Sa d. rezident regal dr. Alexandru Marta, primesc apoi defilarea companiei de onoare, în sunetele maestoase ale fanfarei militare.

La ora 1 a avut loc un banchet la „Palace”, oferit de rezidență.

GRANDIOASA MANIFESTAȚIE DELA CINEMATOGRAFUL CAPITOL

După amiază, la orele 4, în sala Cinematografului „Capitol”, în prezența unei asistențe extrem de numeroase, a avut loc o grandioasă manifestație pentru M. S. Regele Carol II. În sala cinematografului, arhiplină, am remarcat prezența numeroșilor intelectuali din localitate și a tuturor reprezentanților autorităților, în frunte cu d-nii: Rezydent Regal dr. Al. Marta, dr. Caius Brdicăeanu fost ministru plenipotențiar, dr. Gh. Ciupe secretarul general al ținutului, general Petre Georgescu, ing. gen. al învățământului S. Evuțianu, prefect col. Virgil Popovici, primar dr. Emil Țieranu, col. Madancovici comandantul gărzilor F. R. N., protopop dr. Patrachie Țiucra, dr. Nemoianu, vicar Munteanu prelat rom. cat. Unterweger, preot șef dr. Slobodan Costici, precum și reprezentanții celorlalte cleruri senatorii și deputații ținutului Timiș etc., etc. Publicul care n'a avut loc în sală, a ascultat cuvântările din grădina cinematografului, unde au fost instalate difuzoare.

CUVANTAREA D-LUI REZIDENT REGAL DR. AL. MARTA

Frimul a luat cuvântul Excelența Sa d. Rezydent Regal dr. Al. Marta, care spune:

Marele filosof Thomas Carlyle, intru-na din lucrările sale susține, că: „istoria adică aceea ce omul a săvârșit pe lume este în fond istoria oamenilor mari, care au muncit aici pe pământ. Acești oameni mari sunt plămăuitori, modelul și înțelesul înțelegerii larg creatorii a tot ceea ce oamenii luați împreună s'au străduit să facă sau să dobândească”; sufletul înțelesului istoriei a lumii s-ar putea zice, că e istoria acestora; dar ori cum ar fi, ei sunt o tovarășie folositoare, dela care câștigăm ceva, câștigăm mult; ei sunt sursa viu de lumină în apropierea cărora bine și plăcut să te afli, ei sunt lumina care luminează și aceasta nu numai ca o lampă aprinsă, ci ca o făclie naturală strălucind ca un dar al Cerului.”

Și frunzărind, Onorată Asistență, prin istoria universală și prin istoria noastră a românilor, găsim nerăsturnabile dovezi pentru susținerea adevărurilor măriturite atât de clar și luminos de acest filosof și nici nu trebuie să ne ducem mult în viața trecută a poporului românesc pentru ca să-l găsim justificat.

După războiul mondial lumea de pretutindeni, deci și cea românească pierduse busola, ce a călăuzit-o în trecut. Se sălășuise în inima oamenilor de

(Continuare în pag. 8-a).

Manifestul către Țară al Frontului Renașterii Naționale

(Continuarea din pag. 3-a).

vânt, lăsăm pe fiecare să trăiască în legea lui, adică să-și cultive liber particularitățile caracteristice etnicului său. U cerem doar: să respecte drepturile Statului, încadrându-se în viața organică a acestuia. Nu asupraim pe alții, dar pretindem ca și frații noștri de peste hotare să se bucure de un tratament tot atât de larg ca minoritățile dela noi.

5. RESPECTUL ȘI OCROTIREA FAMILIEI

Din punct de vedere a Statului, esențială este familia, iar nu individul. Ea constituie celula organică a națiunii. Familiile numeroase, sănătoase și prospere fac puterea Statului, iar acesta la rândul lui trebuie să le ocrotească, căci mulți copii înseamnă mulți viitori producători, viitori soldați și contribuabili, F. R. N. va urmări deci o modificare a legislației pentru a se acorda scaderi familiilor numeroase, atât în ce privește impozitele directe cât și taxele sucesorale și dimpotrivă, de a mări dările ceibatorilor și familiilor fără copii. Se vor cere apoi drepturi de preferință la ocuparea slujbelor, scutiri și reduceri de taxe școlare, reduceri, gratuități la cărțile școlare, pe căile de comunicații, etc. Se vor combate în același timp cu energie, cauzele ce determină sau contribuie la slăbirea familiei.

6. CREAREA UNEI VIETI SPIRITUALE PRIN DESVOLTAREA CREDINȚEI CREȘTINE ȘI A CULTURII AUTOHTONE.

Credința creștină a fost un puternic sprijin al neamului nostru, ea determină în parte însăși făptura lui, se poate spune așa dar că nu ești român deplin, dacă nu ești și bun creștin. F. R. N. înțelege să meargă pe drumul înaintașilor și îndeamnă pe membrii lui să cinstescă coruri bisericesti, să ajute la ridicarea de lăcașuri sfinte, să dea într'un cuvânt lui Dumnezeu ce este a lui Dumnezeu. Pe de altă parte, F. R. N. cere o înflorire a culturii românești. Ea e unul din temelurile cele mai puternice ale vieții naționale. Tot ce poate spori această cultură, tot ce adaugă la strălucirea ei, trebuie sprijinit.

7. PROPĂȘIREA MATERIALĂ PRIN OBLIGATIVITATEA ȘI CINSTIREA MUNCII.

Fiecare locuitor al Țării noastre trebuie să facă dovada că lucrează efectiv într'o ramură de activitate, membrii F. R. N. fiind în frunte. Trebuie mărîtă neapărat, calitativ și cantitativ, producția agricolă. Un câștig în plus de numai 5000 lei de familie țărănească, ceace se poate lesne realiza prin culturi raționale și creșterea tenacităților, va spori venitul țării cu 12 miliarde anual.

În fiecare sat să aibe loc, cum a cerut și M. S. Regele, o însemnată activitate gospodărească: plantarea pepiniereilor locale, a terenurilor degradate, înflințarea de livezi, iazuri, prisăci, irigații, etc. Fiecare palmă de pământ trebuie valorificată.

In felul acesta vom putea hrăni îndoi-tul populației de azi. În privința producției industriale, e necesară stabilirea unui plan care să îngăduie ieftinirea produselor de mare consum, trebuie acordat sprijin micilor meseriași, ridicat nivelul de viață a lucrătorilor industriali și al salariaților comerciali.

8. PROMOVAREA ELITELOR.

Pornind dela constatarea că un Stat progresaază prin elitele sale F. R. N. fixează ca un punct important al programului său, promovarea elitelor. Promovarea elitelor va începe din școală. Cei mai buni elevi vor fi bursierii Statului. Tot principii elitelor va sta și la baza alegerii slujbașilor și însărcinării lor de caracter politic.

9. ÎNTĂRIREA SOLIDARITĂȚII ROMĂNEȘTI

F. R. N. urmărește întărirea solidarității românești. E datoris elementară, ca mai ales într'un ceas greu cum e cel de față, nevoile și riscurile să fie împărțite de toată lumea. F. R. N. va lua măsuri deci, ca în toate orașele și satele țării să se înceapă o acțiune de asistență națională. Se vor trimite celor dela hotare vestimente, alimente, publicații etc. Se vor ajuta familiile celor nevoiași, ale celor concentrați, se vor înființa cantine populare.

10. FRONTUL RENĂȘTERII NAȚIONALE CA EXPONENT AL VIETI CETĂTENESTI

El reprezintă interesele cetățenești și ale profesunilor pe lângă guvern, căruia îl aduce la cunoștință toate doleanțele. Aceste doleanțe vor fi examinate cu toată grija, dându-se răspuns și în cazul când ele se dovedesc întemeiate, luându-se măsurile necesare. Membrii F. R. N. au datoris și dreptul să informeze guvernul asupra mersului administrației publice semnalând eventuale abuzuri și nedreptăți. Delapidarea sau îrosirea banului public va fi pedepsită în chip exemplar.

F. R. N. are singur dreptul să depună și fixeze candidaturile pentru alegerile parlamentare, administrative și profesionale. Deasemenea, condiția de „membru” e necesară pentru numirea în orice slujbă a Statului.

Data fiind însemnată F. R. N. și locul ce-l ocupă în viața națiunii, calitatea de membru al lui este un semn de distincție cetățenească. Ea nu se va acorda în mod definitiv, decât după un stagiu.

ROMÂNII, pe temelii acestor principii, care vor fi respectate și aplicate în tocmă, F. R. N. se adresează tuturor și vă chiamă la muncă.

În ceasul greu prin care trecem, să uităm tot ce ne poate despărți. Să nu fie decât o singură voință, un singur steag și un singur gând:

„Întărirea și înălțarea patriei!”

Trăiască România, una puternică și veșnică,

Trăiască Regele!

Frontul Renașterii Naționale.

TELEGRAME INTERNE

DOUA ACCIDENTE GRAVE
DE CIRCULAȚIE ÎN CAPITALA

Constanța, 17 (Sir). — Eri au fost două accidente grave de circulație: La intersecția b-dului Regina Maria, cu str. Carol, autocamioneta 857, virând brusc a isbit puternic o femeie, a cărei identitate nu a fost stabilită, omorând-o. Din cauza isbiturii puternice, fetița Livia Molodă, fiica proprietarului masinii, a cărei mașină se afla lângă șofer a fost aruncată pe șosea, rămânând moartă pe loc. Al doilea accident s'a întâmplat la km. 9, în apropiere de Carmen Sylva, unde un autoturism, din cauza vitezii mari a derajat, intrând și șanțul șoselei și sfărâșându-se complet. Șoferul a fost omorât, iar un pasager grav rănit e internat la spital.

CONTESA RAMASA VADUVA S'A
SINUCIS LA CERNAUȚI

Cernauți, 17 (Sir). — Contesa Constanța cavaler de Pronovici, în etate de 41 ani, descendentă unei vechi familii de nobili, s'a otrăvit eri la locuința sa din str. Alexandru Vlahuță Nr. 3, luând 30 pastile de veronal. Din scrisoarea lăsată de sinucigașă, reese că a recurs la gestul trist, din cauza pierderii soțului ei, care murit acum două săptămâni.

SOLEMNITATEA DESCHIDERII
CURSURILOR LA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

București, 17 (Sir). — Eri s'a făcut cu o deosebită solemnitate, deschiderea cursurilor, Școalei Politehnice din București, în prezența d-lui ministru I. Budișteanu. A rostit o cuvântare ocazională d. Vasilescu-Karpen, rectorul școalei, în care a scos în lumină importanța tehnicii în timpurile în cari trăim. Știința și tehnica constituiesc pavăza de luptă de apărare de care o țară nu se poate lipsi fără pericol mortal.

SA DESCHIS ȘI UNIVERSITATEA
MIHAILEANĂ DIN IAȘI

Iași, 17 (Sir). — La Iași s'au deschis cursurile Universității Mihailene, în prezența ministrului educației naționale și cuvântarea rostită d. ministru Andrei Bălan. A declarat profesorii și studenții să fie înălțimea timpurilor în cari trăim.

FOȘII LEGIONARI POT CERE
RĂDIEREA LOR DE PE LISTELE
GARZII DE FER

București, 17 (Sir). — Toți acei care au acționat prin gral sau scris și care a fi șterși din listele de legionari și care autoritățile le posedă, ca unii ce au renunțat definitiv, pot cere acest lucru printr'o scrisoare adresată direct d-lui general G. Marinescu, ministrul războiului publico.

ULTIMUL ACT AL DRAMEI
DIN B-DUL BRĂTIANU

București, 17 (Sir). — Eri au fost înmormântate la cimitire diferite, rămășițe pământest: ale eroilor uramei din B-dul Brătianu din București. Ticu Aroșanu, fost procurist la Singer a fost înmormântat la Filantropia, iar cumnatul Moș Schwartz, încasator la aceiași societate a fost înmormântat la cimitirul spaniol din șoseaua Giurgiului. Cu aceasta, cornea a căzut pe ultimul act al dramei ce aruncat doiliul și nenorocirea în două lumi. Destinul a făcut, ca cei doi eroi ai dramei, cari se urau, să se întâlnească și pe masa de autopsie, ceace s'a prea întâmplat până acum, când pe masa de la morgă

Noul tratat ruso-turc
este în concordanță cu acordurile Turciei
cu Franța și Anglia

LONDRA, 17 (Rador). — Agenția „Exchange” transmite: Cercurile oficiale dar bine informate spun că noul acord dintre Turcia și URSS este satisfăcător pentru toate părțile. Acordul este în concordanță cu tratatele Turciei cu Franța și Anglia.

Despre conținutul tratatului, nu se poate comunica deocamdată nimic. Textul va fi dat publicității, împreună cu un comunicat, concomitent la Ankara și Moscova.

Se subliniază că Turcia a încheiat tratatul cu URSS, în deplină înțelegere cu Londra și Parisul.

Sovietele
n'au concentrat trupe la
frontiera caucaziană

Moscova, 17 (Rador). — „Tass”: Ziarele engleze „Manchester Guardian”, „News Chronicle” și „Yorkshire Post” ca și alte ziare, au publicat o informație a agenției „British United Press”, privitoare la o energetică concentrare de trupe sovietice, care ar fi fost efectuată

dealungul frontierei sovieto-caucaziene.

Această informație a fost publicată cu o alegație la adresa postului de radio Moscova, sunt invenții pline de răutate, urmărind în mod net scopuri provocatoare.

Doliul Angliei

800 ofițeri și marinari au pierit în valuri
după scufundarea
cuirasatului „Royal Oak”

Alte vase engleze și franceze au fost torpilate

Londra, 17 (Rador). — Prin torpilarea lui „Royal Oak” au pierit 800 de ofițeri și marinari. A opta listă de supraviețuitori, publicată azi, conține 18 nume.

În afară de declarația de Sâmbătă dimineața, lăsând să se creadă că „Royal Oak” a fost scufundat de un submarin cercurile oficiale n'au dat până în prezent nicio precizie asupra împrejurărilor în care Anglia a suferit a doua sa pierdere navală serioasă, în cursul actualului război.

ALT VAS ENGLEZ SCUFUNDAT

Londra, 17 (Rador). — Vaporul „Lachovar”, aparținând lui Royal Mail Line, s'a scufundat Sâmbătă în Atlantic.

Cel șase pasageri și cel 62 de oameni din echipaj au reușit să lanseze pe apă bărcile de salvare și după opt ore de plutire în voia valurilor, au fost culeși de mai multe vase de război britanice.

„Lochavon” era de 9205 tone și a fost lansat de un an. Vasul era echipat pentru transportul fructelor proaspete, dar avea și zece cabine pentru pasageri.

VAPOR FRANCEZ TORPILAT

Paris, 17 (Rador). — „L'Intransigent” anunță că vapoarele sub pavilionul francez „Minguet”, „Bretagne” și „Louisiane” au fost scufundate în ultimele zile.

Echipajele au fost salvate.

CUM COMENTEAZĂ PRESA
BRITANICĂ PIERDEREA CUIRASATULUI

Londra, 17 (Rador). — Presa britanică comentează pierderea cuirasatului „Royal Oak”.

D. Saracioglu
și-a încheiat misiunea

ANKARA, 17 (RADOR). — POSTURILE RADIO AU ANUNȚAT DUMINECĂ SEARA ÎNCHEIEREA NEGOCIERILOR DUSE DE D. SARACIOGLU LA MOSCOVA. OFICIOSUL „ULUS” NU DA TOTUȘI NICI O INFORMAȚIE ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ. DUMINECĂ SEARA, D. ISMET INONU, PREȘEDINTELE REPUBLICII A CONVOCAT UN CONSILIU DE MINISTRI.

Scurte telegrame
externe

Newyok, 17 (Rador). — La gardia primarului Newyorkului a inaugurat Duminecă noul aeroport municipal „North Beach”, situat la Nord și Nord-Est, în imediata apropiere a golfului Flushing.

Noul aeroport este la 25 minute de Newyok. El va fi punctul terminus al liniilor aeriene comerciale americane și al avioanelor ce traversează Atlanticul. Aeroportul are șapte hangare și patru piste cimentate, putând asigura zilnic serviciul pentru 10.000 pasageri.

Paris, 17 (Rador). Ziarele din Hazebrouck scriu că d. Maurice Bolluy, în vârstă de 53 ani, fost luptător din timpul marelui război, care are mobilizați în prezent 10 copii s'a înscris voluntar în armata franceză, pe toată durata actualului război.

Paris, 17 (Rador). — În principalele orașe ale Franței s'au celebrat servicii religioase pentru odihna sufletelor, soldaților și civililor polonezi morți în timpul războiului din Polonia.

Roma, 17 (Rador). — Havas: Ambasada Germaniei din Roma a desmintit svorul că Himmler, șeful poliției de stat germane, s'ar fi dus la Milano pentru a pregăti o întrevvedere între Hitler și Mussolini.

NEWYORK, 17 (Rador). — HAVAS: EXPOZIȚIA INTERNAȚIONALĂ DIN NEWYORK A FOST DUMINECĂ SEARA TEATRUL UNUI IMPORTANT EXERCITIU ANTIAERIAN.

Roma, 17 (Rador). — Ducele a aprobat ridicarea unui mauzoleu, în amintirea lui Gabriel d'Annunzio și a zece din legionarii săi.

Moscova, 17 (Rador). — Autoritățile sovietice procedează acum la lângirea liniilor ferate din Ucraina Occidentală și Rusia Albă Occidentală, pentru a lega liniile ferate rusești. Pe distanța Podvolocisk—Lwow, linia polonă a fost modificată.

TALLIN, 17 (Rador). — O ESCADRĂ SOVIETICĂ A LANSAT ANCORELE AZI DUPĂ AMIAZĂ ÎN RADA PORTULUI TALLIN. ESCADRA SE COMPUNE DIN 11 VASE DE RĂZBOI, DINTRE CARE SUNT CUIRASATE. S'AU SCHIMBAT REGULAMENTARELE SALUTURI CU BATERIILE DE COASTĂ.

Roma, 17 (Rador). — D. Mussolini a făcut Duminecă un sbor de antrenament deasupra mării Tirenene, pilotând un avion de bombardament cu trei motoare.

Aviația chineză
a bombardat din nou aerodromul japonez din Hankeu

Chiungking, 17 (Rador). — Agenția chineză „Central News” transmite: Pentru a doua oară în cursul acestei luni, aviația chineză a atacat aerodromul japonez dela Hankeu, dând o foarte gravă lovitură flotei aeriene inamice. Atacul a fost executat în cursul după amiezii de eri, de trei grupuri de avioane, succedându-se la intervale de câteva minute. Aviatorii chinezi au văzut peste o sută de aparate. Ei cred că aproape totalitatea lor a fost distrusă și grav avariata. Intr'o luptă dată cu acest prilej, 3 avioane japoneze au fost doborâte. Avioanele chineze s'au înapoiat la bazele lor.

ONESTITATE ȘI CHIUL

Chadra, un prieten, vorbindu-mi despre Paris, amintea între altele de onestitatea cetățeanului orașului Lumină, dându-mi un exemplu foarte elocvent.

Autobusele parisiene sunt aproape totdeauna aglomerate și se întâmplă de multe ori ca taxatorul să nu aibă timp să controleze pe toți pasagerii. Parisianul are în buzunarele lui tichete, așa cum sunt la noi abonamentele lunare. Uneori se întâmplă ca taxatorul să nu fi ajuns a-i controla biletele, înainte de stația de destinație. Atunci, cetățeanul, în loc să tragă chiulul — ceea ce ar putea face foarte ușor — rușinat în costul distanței pe care a parcurs-o, îl aruncă în stradă și își vede de drum.

În fapt recent, mi-a adus aminte de relațiile de mai sus. Mă găseam în tramvaiul pe linia I, alături de numeroși alți pasageri. Înainte cu câteva secunde de oprirea la piața Asănești, taxatorul conștiincios verifică biletele unuia pe care nu-l controlase și care urma să se dea jos aci.

Mi-a dat bilet — zise acesta — începând cu răsfoirea buzunarelor pe dos, în căutarea bilețelului de care era sigur până și el că nu-l avuse niciodată...

Moment penibil. Tramvaiul se oprește, trecând peste timpul normal, pe care-l avea la stația respectivă. Pasagerul oblungiu protestând, dar insistențiu taxatorul se lasă convins. Desface sulul de bilete, perforază unul și-i cere calm taxa. Rușinat, oblungiul nenorocos scoate banii și este urmărit de privirile încărcate, ale pasagerilor cari își pierduseră răbdarea, privind ca tramvaiul să plece.

Pasagerul nu-și dăduse seama, că vom să tragă chiulul lui însuși!... Când vom ajunge oare, la onestitatea și cinstea cetățeanului apusean?

(gr. flor.)

Utiți și răspândiți ziarul „DACIA“

INFORMATIUNI

Asociul zilei

— La 18 Octombrie 1409 Regele Sigismund eliberează o diplomă prin care donează Vocea, tatăl lui Ioan Corvin, atât lui de nobil cât și moșia din Rășnău, partea denumirea de Huniade.

— La 18 Octombrie 1599 Mihai Viteazul a sosit cu armata sa prin pasul Buzăului în Basarabia, cu puțin înainte de bătălia de la Jilimbarg.

— La 18 Octombrie 1848 baronul Puchner, marele împăratului face un apel la comitativ revoluționar român din Blaj, pe care-l înfruntă și dezarmează pe toți ungurii revoluționari.

— La 18 Octombrie 1888 a apărut revista literară „Fântâna Blanduziei” la București, condusă de marele poet Mihai Eminescu.

— La 18 Octombrie 1931 a murit Edison, cel mai mare inventator și părintele civilizației moderne.

P. C. MILOȘ

— REDACȚIONALE. Din motive independente de voința redacției, rubrica noastră permanentă „Colțul bisericii” editată de păr. Traian Constantin din Iași, n'a putut apare în numărul trecut.

Dela Serviciul Social, înainte prin bătrâna noastră „Astra”

Aplicarea legii Serviciului Social a fost suspendată.

Inadevăr nu vremurile sunt sub ocârmuirea omului, ci bietul om sub ocârmuirea lor...

Imprejurările grele prin care trece astăzi Europa, subordonează aceluiaș scop atâtea și atâtea idealuri de cultură și unități, le frânge pe tăișul spadelor încrucișate, în o chinuitoare și unică preocupare actuală a popoarelor: apărarea hotarului amenințat.

Deși neutră, țara noastră și-a impus rațiuni, aproape tot atât de severe ca și acele ale statelor cari au aruncat deja sortii. Paza bună, trece primejdia rea. Această conștiință a prevederilor, acest îndemn la prudență, cântărește în balanța destinului unui popor, mai mult decât orice sacrificiu prestat pentru a o ține în echilibru.

BAZELE SERVICIULUI SOCIAL

Serviciul Social, concretizare a unor îndelungate frământări și experiențe, simțit și gândit de o elită a sociologiei românești, inaugurat, acum șase luni cu putere de lege, — a reușit în acest răstimp minim, să organizeze viața satului pe un temei solid de cultură a muncii, a sănătății și a minții, ca pe o fericită triangulație a unui teren vital pauperizat, abandonat. Pornită la drum, sub auspicii de înaltă garanție morală, această instituție de stat, unică în felul ei, a luptat, pe lângă toate greutățile inerente oricărei început, cu însăși epoca celor mai zguduitoare neliniști și prefaceri europene, cari au turburat bunul și normalul mers al lucrurilor și acas la noi.

Cu toate că satele erau răscolite, totuși Serviciul Social și-a întemeiat și reorganizat programatic Căminele Cultu-

rale, reușind să împăciuiască ceace zavistia celor 20 de ani de dușmănie a destrămat. Sub acoperișul Căminului Cultural, oameni și societăți îndușmănite până eri, s'au regăsit. O adevărată pacificare, care a pregătit ca'ea realizărilor de mai târziu.

Serviciul Social, a coordonat astfel activitatea, care până la dânsul, s'a ramificat în zeci și sute de acțiuni personale dispartate și cari de cele mai multe ori, se anihilau între ele.

Până la Serviciul Social, nu se cunoștea care este zestrea noastră culturală, neavând la îndemână, la nici-un oficiu public, un tablou, cu date precise despre existența societăților culturale, economice și de binefacere, dela orașe sau sate.

Apoi, — în nici-un buletin, în nici-o arhivă oficială, niciunde, nu exista un dosar, sau măcar o înșirare a problemelor fiecărui sat, seriate în ordinea importanței și urgenței lor, și implicit, o eșalonare în timp, a posibilităților materiale de soluționare. Nimeni nu cunoștea deci, în cuvenitele linii generale, necum în detalii, nevoile specifice ale satelor.

Cât de importanta e această chestiune, pentru un cărmuitor, care este chemat să satisfacă aceste nevoi. Serviciul Social, și-a pus această problemă și a început să o rezolve, după indicațiile unui chestionar dinainte studiat și cât mai amănunțit.

Dar, Serviciul Social, a aplicat concomitent cu metoda cunoașterii, pe aceea a realizărilor imediate, atât în plasele model, cât și în comunele unde se relevau nevoi urgente. Au fost începute sau terminate, case culturale, dispensarii, băi, canalizări, drumuri, fântâni, au fost sădiți pomi, s'au dat terenuri pentru experiențe agricole, — și acum în toamnă, urma să se deschidă Școlile țărănești, pentru cultivarea și obicinuirea țăranilor cu mijloacele și metodele moderne de cultură agricolă.

ECHIPELE REGALE

Dar, una din cele mai importante laturi ale activității, din cele șase luni de viață a Serviciului Social, a fost pregătirea și îndrumarea tinerilor absolvenți de școli și universități, pentru a-i face utili satului.

Această captare și canalizare a energiei intelectualilor, a viitorilor conducători ai acestei țări, către nevoile satului, va rămâne ca o pagină de glorie, pe care Echipetele Regale ale Serviciului Social, au început s'o scrie, pentru mai binele acestui popor.

A sunat însă goarna. Uniforma de lucru, echipierii o schimbă în cea militară.

Serviciul Social, fu astfel văduvit, de unul dintre cele mai eficace mijloace de dezvoltare și regenerare a satelor.

Acesta fu primul său tribut, dat grațios.

Nimeni n'a fost scutit. Nevoile ostirii însă, sunt mari, — atât de mari, că cer cu fiecare zi ce trece, tot mai multe privațiuni, tot mai grele re-

strângeri. Și, pentru a se putea economisi, pentru nevoile armatei, cele 2%, cari constituiau fondul material al acțiunii Serviciului Social, fond destinat satelor, — prin Înalt Decret Regal, — aplicarea Serviciului Social a fost suspendată cu data de 12 Octombrie 1939.

Ne-am plecat frunțile, înțelegând patetică solie a acestei suspendări.

INTRE CULTURA ȘI RAZBOI

Tributul acesta plătit cu prețul ființei Serviciului Social, a fost prestat cu conștiința unei eroice îndatoriri.

Cineva spunea — și pe drept cuvânt: „Când bubuie tunul, muzeele amuțesc.”

Intre imperativul armelor și condițiile spirituale, nu există ezitare: primează, întotdeauna cel dintâi.

Cultura, este întâiul sacrificat al tuturor războaielor. Ea expiază în indivizii învâlmășiți în sânge și noroi, e ucisă deci în devenire, — cultura sucombă în fiecare operă de artă, pulverizată în ruine și cenușă, — cultura este degradată de rețineri și întâzieri în tot acel interval spațial și temporal, unde domină războiul.

ROLUL ASTREI

În ținuturile Mureș, Someș și Timiș, cu aplicarea legii Serviciului Social, a fost încredințată „Astra.” În această onoare grăiește recunoașterea oficială, a meritelor străvechei noastre instituții de cultură.

„Astra” și-a însușit toate obligațiile derivând din această încredințare angajându-se bineînțeles, întregul și neștirbitul ei prestigiu.

Patrimoniul Cercurilor Culturale ale Astrei, îmbracă astfel, haina cea nouă, în o serbătorească îndreptare spre orizonturile ce se arătau atât de larg deschise.

Și, convinși suntem, că și-a făcut pe deplin datoria.

Astra a mers pe calea acestei datorii, adesea, chiar atât de departe, că și-a asimilat propria ei ființă, în unul și același Serviciu Social.

Astăzi, când acest drum se întrerupe, dar când orizontul e tot atât de larg deschis și direcția e tot atât de precisă, Astra, îl va continua. Căci, în existența Astrei, n'au fost și nu sunt opriri. Astra, e dincolo de forme, ea s'a imprimat, dinamică, în fondul moral al sufletului ciscarpațin.

„Astra” va continua programul Serviciului Social, propriul ei program. Cele șase luni, au înviat această bătrână, obicinuită cu atâtea vitregii.

Dacă mai marii noștri, vor avea bunăvoința să-i încredințeze și pe mai departe cadrele Serviciului Social, murcea de până acum, nu va fi fost în zadar. Astra, cu vechea ei modestie, dar și cu cunoscuta ei tenacitate, va duce carul nevoilor împotmolite, spre acea zi, când porumbelul păcii, va reapărea, arătare albă, de după nouri vrăjmașilor de azi. Iar atunci, Serviciul Social, care va renaște, își va găsi opera întreruptă abia la început, — avansată pe căile de progres ale necăjitului nostru neam.

C. MIU-LERCA

CAPITOL

Incepând de Marți, 17 Oct. PROGRAM DUBLU!

DECLASAȚII

Un film de mare intensitate dramatică
cu Clive Brook — Margareta Scott

Călăreții veseli

Admirabilă comedie
cu FRAȚII RITZ

Ofensiva germană pe frontul de Vest se apropie

900.000 soldați germani sunt gata de atac
Tactica va fi cea folosită în campania din Polonia

Londra, 17 (Rador). — Corespondenții Agenției Reuter în Franța, anunță că ofensiva germană pe frontul de Vest este iminentă. Germanii fac pregătiri de atac pe întregul front, aducând trupele în primele linii. Artileria franceză reacționează cu putere. Comentarii militari din Londra acordă o deosebită însemnatate informațiilor franceze de luni dimineața, că germanii concentrează forțe însemnate în dosul localității Bienwald, pregătind un

atac împotriva pozițiilor dela Lautenburg, în dosul cărora începe șesul alsacian.

Aviația aliată a stabilit concentrări de trupe până la mari distanțe în dosul frontului, pe linia Colonia—Bonn—Coblenz—Mainz—Mannheim. Tot aci s'ar afla 13 divizii motorizate aduse din Polonia. Alte informații semnaleză mari concentrări de artilerie în dosul liniei Merzig — Saarbrücken — Zweibrücken,

disputând de un mare număr de tankuri și avioane.

Se evaluează la 800—900.000 numărul soldaților germani gata de atac. În general, se crede că germanii vor folosi aceeași tactică ca și în Polonia: întâi un atac al tankurilor, apoi înaintarea trupelor sub protecția unui baraj de artilerie și cu sprijinul avioanelor de bombardament.

Inaugurarea celui de al 37-lea târg internacional dela Viena

Viena, 17 (Rador). — Al 37-lea târg internațional dela Viena a fost inaugurat azi, ca primul târg de război al Germaniei mari, de dr. Funk, ministrul economiei Reichului. Gauleiterul Bērner a rostit o scurtă alocuțiune, salutând reprezentanții statelor participante. El a subliniat că târgul este expresia voinei cinstite a Germaniei, de a colabora din punct de vedere economic, cu toate statele, în măsura în care ele nu pot fi învinovățite de a face război Germaniei. Ministrul economiei Reichului a rostit el o cuvântare, după care a vizitat standurile. Printre statele participante la acest târg, se află și România.

Aniversarea zilei de naștere a M. S. Regelui la Timișoara

(Continuare din pag. 4-a)

ral netrebnic al căpătuialei fără îndreptărire legală, se cerea ascultare și supunere și față de cei cari n-aveau drept a le cere, și se dădeau semne de nesupunere aceluia, cari cu drept o cereau, se întunecaseră gândurile oamenilor, era un fel de întunecime ca într-o cameră cu aburi, care amenința cu sufocare suflarea românească.

Dar Tatăl Ceresc în aceste momente grele ne-a trimis ca un dar al Său, o lumină vie, care să lumineze calea poporului român nu numai ca o lampă aprinsă, ci o făclie naturală, strălucind și încălzind, făclie în apropierea căreia e bine și plăcut să se afle omul, precum se exprimă filosoful.

Ne-am intrunit și noi astăzi, ca să examinăm istoria noastră din epoca mai nouă spre a verifica, ce s'a spus, că într'adevăr ea e istoria marilor oameni, cari sunt plămăditorii, modelul și într'un înțeles larg creatorii a tot ceiace întreaga națiune română cuprinsă de ameteala întunecimei camerei de aburi. — În zadar s'a strădui să faci, să dobândească, până ce n-a venit omul mare în chip de Rege Eroun Carol al II-lea, Iubitul nostru Suveran.

Las în grija cuvântătorilor, ce urmează, descrierea faptelor, ce le-au săvârșit cu pasiune, cu dragoste de neam neîmămurită, cu căldură și cu lăpădarea de sine ca un adevărat Eroun al Națiunii.

mă mărginesc să declar adunarea noastră deschisă, strigând din toată inima: Trăiască Regele, Trăiască Marele Voevod Mihai moștenitorul Tronului. Trăiască România.

ALTE CUVANTĂRI

A luat apoi cuvântul p. prot. dr. Patrichie Tiucra, care începe prin a spune că dreptul Regelui este dela Dumnezeu și că acest drept este cel mai mare, dar el atrage după sine și răspunderea cea mai grea, răspunderea față de întreg viitorul țării și al neamului care li este dat să-l conducă. Arată apoi în mod simbolic cari sunt faptele Regelui nostru și spune că dorințele neamului sunt și ale Regelui. Conduc de aceste sentimente și de grija misiunii ce o poartă pe umeri, El a dat țării o viață nouă, sănătoasă și demnă. Sf. Sa a terminat rugând ceriul să coboare harul său asupra M. S. Regelui Carol II, pentru a-și împlini marea misiune până la capăt spre binele țării și al Neamului Românesc.

După ce mai vorbesc vicar Munteanu și p. prot. dr. Slobodan Costici, primul din partea bisericii unite, iar al doilea din partea celei sârbești, cari, în numele bisericilor ce reprezintă, urează sănătate și viață lungă M. S. Regelui Carol II, la cuvântul d. Caius Brediceanu, fost ministru plenipotențiar.

CUVANTAREA D-LUI CAIUS BREDICEANU

D. Caius Brediceanu a spus:

Marele paznic de azi, ne-a prilejuit două acte solemne: Ne-a întâlnit în biserică unde am înălțat rugă pentru M. S. Regele și Vlăstarul Său, și ne-am întâlnit pentru prima dată în acest ținut parlamentar Frontului Renașterii Naționale, pentru a lua contact cu autoritățile, spre a putea lua apoi contact și cu baza poporului românesc.

După 20 ani de frământări politice, M. Sa Regele a depășit prin genialitatea și talentul său pe toți oamenii de stat ai României Mari, reușind să facă înălțarea suflătească a acestui popor.

În continuare, d. deputat Caius Brediceanu, a vorbit despre situația minoritarilor din România, subliniind faptul că în țara aceasta sunt tratați, fără nici o deosebire, ca la ei acasă. A terminat urand M. Sale Regelui viață lungă domnie rodnică.

CUVANTAREA D-LUI SABIN EVUȚIANU

I-a fost hărăzit celui de al treilea Rege, — născut pe pământ românesc și crescut de dascăli români —, să fie în Țara pe veci unită Rege și al culturii românești.

Mărturisește însuși, scurt timp după urcarea Sa pe Tron: „În sufletul Meu bate un suflet de român; în sufletul Meu bate suflătele vechilor Voevozi ai culturii românești, și îmi iau angajamentul solemn, să fiu și Eu, ca Brâncoveanu Constantin și alte atâtea figuri voivodale, un sol al culturii românești.”

Desigur, în clipele acestei solemne mărturisiri, Majestatea Sa Regele Carol II s'a gândit, nu fără duioșie și mulțumire suflătească, la avânturile, strădaniile și îndemnurile pe care El le risipise în câmpul culturii românești, cu tinerească spontaneitate și cu princiară generozitate încă dela vârsta de 19 ani, — în clipele acestui solemn legământ avea, desigur, desăvârșit planul măreței sale opere de ridicare a tineretului român și de încurajare a tuturor instituțiilor de cultură și de educație, — dar avea, mai presus de toate, în toată ființa Sa, acel imponderabil, dar hotărâtor, în orice acțiune: credința.

Când Universitatea Regele Ferdinand I a Daciei Superioare i-a decernat, în 1937, titlul de doctor honoris causa, Majestatea Sa Regele și-a completat confesiunea: „Am avut de luptat cu multe nepriceperi și am fost frânat de multe su-

râsuri. Dar credința pe care am pus-o acum 25 de ani în opera de ridicare a tineretului a fost imboldul care m'a mânănat la victorie... Desigur nu prima zi am găsit calea pe care pășesc astăzi pentru ridicarea culturală a neamului. Au fost anii de ucenicie; au fost apoi anii de cercetare a tineretului, — până ce astăzi am găsit calea adevărată. La 40 de ani trecuți, calc pe ea cu același avânt tineresc, cu aceeași credință în izbândă, ca la vârsta de 19 ani.”

Entuziasmul Prințului Moștenitor Carol, munca neobosită a Regelui Carol II și credința mereu vie din fragedă tinerețe, au creat Instituțiile Regale de Cultură și Instituțiile Regale de educația tineretului român. Aceeași credință menține cultura neamului românesc în primul plan al preocupărilor regale:

„În sufletul Meu este o dragoste adâncă și o credință desăvârșită, că prin carte se propagă cultura, și că prin cultură se înalță un neam... Cultura este pa-tea nepieritoare a patrimoniului național, care dă dreptul unui popor de a supraviețui eternității.”

Școala românească și instituțiile culturale au fost întotdeauna devotate Tronului; mai vârtos stau și vor rămâne neclintite în credință în jurul Majestății Sale Regelui Carol II în zilele, când istoria întregii omeniri se găsește la răscruce.

Instituțiile de educație din acest ținut și așezămintele culturale, în frunte cu „Astra Bănățeană”, — cu sentimentul de adâncă grațitudine ce-l dădorează Marelui Voevod al Culturii Românești — asigură, prin graiul meu, pe Majestatea Sa Regele Carol II și pe întreaga Augusta Casă Domnitoare, că nu vor înceta de a Le păstra dragostea și devotamentul de totdeauna, gata la orice jertfă, — și, alături de toată suflarea românească, pe Majestatea Sa pentru statornică înălțare culturală a Țării și Neamului românesc.

Au mai vorbit în numele minorității germane și maghiare, d-nii: senator Hans Jung și deputat Ioan Peter, cari au exprimat mulțumirile națiunilor ce reprezintă, pentru tot binele ce a făcut M. S. Regele Carol II pe seama acestora. Ambii au arătat că astăzi, cele două minorități, au numai dragoste și recunoștință pentru Regele care le-a împlinit dezideratele și le-a asigurat o viață liniștită din toate punctele de vedere.

**) Ziua Cărții 1938 și Univ. Cluj 1937. După ce mai vorbește d. dr. Petre Nețianu, șef de lucrări la facultatea de

litere și filozofie, a luat cuvântul d. col. Madancovici, comandantul Gărzilor Naționale F. R. N. D-sa face o incursiune istorică, începând dela venirea în țară a Regelui Carol I. Continuă cu faptele acestuia și venirea pe tron a Regelui Ferdinand. Arată apoi cum s'a întors în țară M. S. Regele Carol II și cum în cele urmări s'a văzut silit a lua în mâinile Sale conducerea statului spre a-l salva dela prăbușirea în prăpastie spre care l-au dus partidele politice. D-sa zugrăvește emoționant toată durerea Suveranului atunci când a văzut că fii acei neam se ceartă între ei fără să se gândească ce viitor întunecat pregătește țării. Înșirue apoi toate faptele mărețe și grijele de fiecare zi pentru a asigura binele poporului intangibilitatea granițelor noastre plătite cu sânge.

În continuare d. col. Madancovici enumără pierderile ireparabile pe care le-a suferit țara prin moartea, mai multor mari bărbați ca St. Cicio Pop, Oct. Goga și vestejește fapta ticătoasă a Goga și vestejește fapta ticătoasă a mizelește pe I. C. Duca și apoi pe Armand Călinescu. D-sa încheie cu un apel la toți românii și la toți cetățenii țării a face front în jurul M. S. Regelui Carol II.

TELEGRAMA TRIMISA M. S. REGELUI CAROL II

La sfârșit, Ex. Sa. d. Rezident Regal dr. Al. Marta a mulțumit participanților pentru frumoasa manifestație făcută Regelui nostru iubit. A dat apoi cuvântul d. secretar general dr. Gh. Ciupe care a cetit textul următoarei telegrame ce s'a expeditat M. S. Regelui Carol II:

MAJESTĂȚII SALE REGELUI CAROL II

București

Populațiunea ținutului Timiș fără deosebire de limbă și de credință religioasă intrunită în adunări impunătoare în cele 5 capitale de județe, exprimă prin graiul meu cea mai devotată recunoștință Majestății Voastre pentru neobosită muncă, ce desfășurați pentru consolidarea și înălțarea Țării. Vă urează îndelungată și glorioasă domnie spre binele și mulțumirea tuturor locuitorilor pământului românesc, cuprins în granițele vecinice ale României întregite. Deace-menea dorește deplină sănătate Augustului Vostru Fiu.

Trăiți Șire, Trăiască Măria Sa Marele Voevod, Trăiască Dinastia Română Trăiască România întregită.

Dr. ALEXANDRU MARTA
Rezidentul Regal al Ținutului Timiș